

Stein Ugelvik Larsens omtale av vår bok «Himmlers Norge» (BT, 24.03.13) er så full av feil og forvrengninger at den fordrer et svar.

Frontkjempernes forsvarsadvokat

GRUSOMHETER: Norske frivillige hadde kjennskap til grusomhetene på Østfronten, skriver forfatterne. Her hilser Quisling på vaktssjef Bjørn Østring på Østfronten (Leningrad).

BOK

I SIN IVER ETTER å fremstille våre forskningsresultater som «intet nytt» griper han på måfå til to – for ham kjente – eldre forskningsbidrag av Hans Dietrich Looch og Mark Philip Gingerich og påstår at vår analyse bygger på disse.

Det er feil. Sistnevnte er for eksempel brukt 20 ganger i et noteapparat på over 2500 henvisninger.

Vi har like mange referanser til Ugelvik Larsens egne arbeider – uten at de er lagt til grunn for våre konklusjoner.

HOVEDHENSikten med boken er å knytte de senere års internasjonale SS-forskning til vår egen okkupasjons-historie og å sette de spesifikke norske erfaringene inn i en større europeisk fortelling om nazisme, verdenskrig, kollaborasjon og jødeutryddelser.

Under arbeidet har vi konsultert en rekke fremtredende eksperter på norsk okkupasjonshistorie, Waffen-SS, krigen på Østfronten, Himmler og SS' føringselite.

UGELVIK LARSEN mener vi overdriver Himmlers innflytelse i Reichskommissariat Norge ved å tilskrive SS-ærestitler for stor betydning.

Vi har aldri hevdet at dette automatisk gjør personer til lydige SS-redskaper. Men som Himmlers biograf Peter Longerich påpeker, var det nettopp slik Reichsführer-SS med stort hell stadig utvidet sin maktsfære.

AT LARSEN NEVNER leder for Einsatzstab Norwegen, Hans-Hendrik Neumann, som eksempel på en slik «betydningsløs» SS-tittel, må skyldes mangel på

FAKSIMILE FRA BT 24,03

kunnskap om mannen. Den mangeårige SD-mannen Neumann hadde også deltatt i SS-Verfügungstruppe under Polen-felttoget, så hans Waffen-SS-rang var slett ingen ærestittel.

MEN LANGT VIKTIGERE: Før Himmler sendte ham på «spesialoppdrag» til Norge, var han Reinhard Heydrichs sjefsadjutant med ansvar for kommunikasjonen mellom Reichssicherheitshauptamts mektige leder og Himmler selv.

Mener virkelig Larsen at dette er betydningsløst?

UGELVIK LARSEN hevder at vi har misforstått den tyske partisanbekjempelsen i Øst.

Siden skillet mellom sivilbefolkning

og stridende motstandsfolk ble visket ut, mener han at partisanbekjempelsens utrolige brutalitet kan bli utlagt som «selvforsvar» fra SS' side.

DE SISTE TIÅRENEs forskning, av blant andre Christian Gerlach og Martin Cüppers, har imidlertid entydig konkludert at et slikt perspektiv er villedende. I en rapport fra Befehlshaber rückwärtiges Heeresgebiet fra mars 1942 meldes det for eksempel om 63.257 drepte «partisaner», mens hans egne tropper har hatt et tap på 600 mann.

Hvilken «selvforsvarskrig» har en dødsrate på 100:1?

Hitlers eget utsagn taler for seg selv: «Russerne har nå gitt ordre om partisan-krig bak våre fronter. Denne partisan-krigen har en fordel: Den gir oss mulighet til å utrydde alle som står imot oss.»

ETTER HIMMLERS ORDRE den 8. juni 1941 skulle da også alle jøder som ble påtruffet i Øst «utryddes som partisaner».

En stor del av ofrene for «bandebekjempelsen» var følgelig jødiske menn, kvinner og barn i avsideliggende «shtets». De forskere som i dag arbeider seriøst med emnet gir ikke ofrene for den nazistiske aggresjon skylden, slik Larsen gjør.

I DE SENERE ÅR HAR Ugelvik Larsen påtatt seg rollen som de norske Waffen-SS frivilliges – «frontkjempernes» – forsvarsadvokat og glemmer i denne sammenheng det fundamentale skillet mellom juridisk fellende beviser mot hver enkelt SS-soldat og historisk sannsynliggjøring av hva de gjorde som gruppe.

Allerede i innledningen til «Himmlers Norge» blir det påpekt at vi er historikere, ikke kriminaletterforskere.

FOR Å AVDEKKE hvilken krigføring de norske Waffen-SS frivillige tok del i, har vi blant annet fotfulgt avdelingene hvor nordmenn tjenestegjorde – ofte ned på kompaninivå – under de første ukene etter innmarsjen i Sovjetunionen. Her avdekker vi et bredt og blodrødt spor fra den ene massakren til den annen.

Det er nå hevet over tvil at også norske frivillige hadde kjennskap til, og på ulikt vis var involvert i grusomhetene. I tråd med bokens siktemål, har vårt perspektiv her vært å synliggjøre hva Himmler ønsket å oppnå gjennom å involvere de germanske frivillige i denne rase- og utryddelseskrigen.

UGELVIK LARSEN HAR PÅTATT SEG ROLLEN SOM «FRONTKJEMPERNES» FORSVARSADVOKAT

HVIS UGELVIK Larsen likevel insisterer på en legalistisk logikk, kan vi bare henvise til dommen i Nürnberg som stadfester at alle som frivillig sluttet seg til SS etter 1939, også Waffen-SS, gikk inn i en kriminell organisasjon med ansvar for massive forbrytelser mot menneskeheten. Dette gjelder selvsagt også de norske Waffen-SS frivillige.

Ugelvik Larsen er vel ikke uenig i denne dommen?

TERJE EMBERLAND, seniorforsker, Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter, Oslo

MATTHEW KOTT, forsker, Centre for Russian and Eurasian Studies, Uppsala

DAGENS KULTURDEBATT

Delta i kulturdebatten på kulturdebatt@bt.no. Maks lengde hovedinnlegg: 4500 tegn inkl. mellomrom, spalteinlegg 1800 tegn.

TUNG DEBATT: Her kommer en fet potet: Helsedirektoratet ønsker å innføre forbud mot reklame for usunn mat. Dermed står vi nok en gang i en diskusjon om markedets makt og formynderstaten. Skal regjeringen rote seg bort i hva vi spiser? Er vi forbrukere forberedt på å betale prisen for fedme-epidemien? Spørsmålene er store, og de blir tatt opp til debatt i Studentersamfunnet i Bergen i kveld kl. 18.00.

FRODE BJERKESTRAND, KOMMENTATOR I BT